Sosiaali- ja terveysministeriö

EU:n aineellisen kriisivarautumisen vahvistaminen - EU:n varastointistrategia

Talousvaliokunta 5.11.2025

EU:n varastointistrategia

- Komissio julkaisi tiedonannon EU:n varastointistrategiasta 9.7. yhtenä EU:n varautumisunionistrategian avaintoimista
  - Komissio julkaisi samalla 9.7. lääkinnällisten vastatoimien strategian
  - Strategioiden tarkoituksena on parantaa välttämättömien hyödykkeiden saatavuutta kriisien aikana
  - Strategia heijastaa Suomen kokonaisturvallisuusajattelua
- Kaikkiaan seitsemän päälukua sekä 18 avaintoimea.
  - Strategia kohdistuu yhteiskunnan toimintojen ylläpitämiseksi välttämättömiin tuotteisiin, mukaan lukien lääkkeet ja raaka-aineet
  - Jäsenvaltioilla on vastuu kansallisessa varautumisessa. EU-tason toimet tukevat tarvittaessa ja tiedonannolla luodaan tähän yhteistä strategista kehikkoa.

EU:n varastointistrategia – STM:n / lääketieteellisten vastatoimien näkökulmia

- Jäsenvaltioiden ja EU:n välisen koordinaation parantaminen; turvallisten tiedonjaon kanavien kehittäminen, varastointiverkoston perustaminen
- Ennakointi ja strateginen suunnittelu; riski- ja uhka-arviot, lähestymistavat
- Puutteiden korjaaminen EU:n strategisen varastoinnin avulla; rescEU ytimenä, strategisen varastoinnin laajentaminen rescEU-mallin avulla
- Vankan yhteentoimivan liikenne- ja logistiikkainfrastruktuurin avulla
- Siviili- ja sotilasyhteistyön, julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansainvälisten kumppanuuksien edistäminen; ml. Lääkinnällisten vastatoimien osalta

EU:n lääketieteellisiä vastatoimia koskeva strategia

- Lääketieteellisten vastatoimien strategia täydentää EU:n varastointistrategiaa lääketieteellisten vastatoimien osalta
- Lääketieteellisiä vastatoimia ovat tuotteet, joilla voidaan diagnosoida, ehkäistä, suojata tai hoitaa vakavaan terveysuhkaan liittyviä sairauksia
  - Esimerkiksi rokotteet, lääkkeet, lääkinnälliset tarvikkeet, diagnostiset testit ja henkilönsuojaimet
- 17 keskeistä toimenpidettä lääketieteellisten vastatoimien saatavuuden ja saavutettavuuden varmistamiseksi
  - Uhkien havaitseminen ja tiedonkeruu
  - Valmistuskapasiteetin lisääminen
  - Innovoinnin ja tutkimus- ja kehitystoiminnan vauhdittaminen
  - Oikeudenmukainen saatavuus ja jakelu (sis. varastoinnin strategian)

STM:n kannalta keskeisiä nostoja: velvoitevarastointi

- **Lääkkeiden velvoitevarastoinnilla** turvataan lääkkeiden saatavuus Suomessa, jos niiden tavanomainen saatavuus on estynyt toimituskatkoksista, vakavasta kriisistä tai muusta vastaavasta syystä johtuen
- EU:n säännösehdotusten (EU:n lääkepaketti ja Kriittisten lääkkeiden asetusehdotus) mukaan jäsenmaiden lääkevarastot voivat häiritä lääkemarkkinoiden toimintaa ja/tai vaikuttaa lääkkeiden saatavuuteen toisissa jäsenmaissa
  - Ehdotuksia, joiden mukaan komissio voisi antaa velvoitevarastointiin liittyviä säännöksiä ja/tai jäsenmaiden pitäisi raportoida velvoitevarastointiin liittyvistä toimenpiteistään ja välttää negatiivisia vaikutuksia muihin jäsenmaihin
- *Suomi pitää tärkeänä, että EU-tason varmuusvarastointiratkaisuilla ei heikennetä kansallista varmuus-, velvoite- ja turvavarastointijärjestelmää, joka osaltaan tukee sekä valtion että suomalaisten kriittisten toimijoiden resilienssiä.*
- *Suomi korostaa, että jäsenvaltioilla pitää olla mahdollisuus joiltakin osin rajoittaa, mitä tietoja omista varastoista välitetään EU:lle ja muille jäsenvaltioille*

STM:n kannalta keskeisiä nostoja: rescEU-kapasiteetit

- RescEU-kapasiteetit EU-tason varastojen ytimenä, niiden jatkuvuuden turvaaminen, vahvistaminen ja strategisen varastoinnin kehittäminen rescEU-mallin pohjalta
- Suomessa sijaitsee kaksi merkittävää rescEU-varastoa, jotka sisältävät mm. lääkinnällisiä vastatoimia CBRN-uhkiin ja laajoihin terveyskriiseihin varautumiseksi (yht. n. 305 meur)
- Liitteen mukaan rescEU-kapasiteetteja tulisi vahvistaa tulevaisuudessa mm. lääkinnällisten vastatoimien ja CBRN-uhkien sekä lääkinnällisten evakuointien osalta
- Linkki käynnissä oleviin neuvotteluihin pelastuspalvelumekanismia ja terveyshätätilanteisiin varautumisen ja vasteen tukea koskevasta asetusehdotuksesta (UCPM-HER)
- *Yhteisten varastoitavien materiaalien osalta olisi tärkeää keskittyä sellaisiin resursseihin, joiden tarpeeseen liittyvät uhkat ovat epätodennäköisiä, mutta joista aiheutuvat vaikutukset ovat laajoja ja vakavia uhkien toteutuessa (high risk – low propability)*
- *Pelastuspalvelumekanismin yhteyteen perustetut EU-tason rescEU-valmiusvarastot voidaan nähdä esimerkkinä toimivasta käytännöstä, joka on jo tuonut lisäarvoa sekä EU:n että kansallisella tasolla.*